

אחד גר ואחד עבד משוחרר ואחד חלל — הרי הם מותרים בכהנת. ואף על פי שהכהן אסור בגיורת ושפחה משוחררת וחללה, לא הוזהרו כהנות כשירות בכל אלו.

והוינן בה: מאי טעמא דרבי יוסי שהתיר גר לממזרת?

ומשנינן: המשא "קהלי" כתיבי בענין אזהרת פסולי יוחסין:

א. "לא יבא ממזר בקהל ה'". ב. "לא יבא לו בקהל". ג. "לא יבא עמוני ומואבי בקהל". ד. "לא יבא לבם בקהל". ה. במצרי ואדומי כתיב: "דור שלישי יבא להם בקהל".

והרי יכולים היו כולם להכתב באזהרה אחת עג-א וב"קהל" אחד, כגון "לא יבא ממזר ועמוני ומואבי בקהל, גם דור עשירי לא יבא להם בקהל עד עולם". ולגבי מצרי ואדומי יכתב "דור שלישי יבא להם בכס". (67)

דמו בה לנוכריאין. בית ישראל, אשר עד עתה היה נחשב בארץ לנכרי, ונטרד ממנה כממזר, יחזור לשבת בארצו. שאף אשדוד היא בגבולות ארץ ישראל.

אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי יוסי, שעתידין ממזרים ליטהר לעתיד לבא. (65)

אמר רב יוסף: אי לאו דאמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי יוסי, הוה אתי אליהו ומפיק מינן צוורני צוורני קוטרין [היה מוציא מאתנו חבורות חבורות של ממזרים]!

תנו רבנן: גר נושא ממזרת — דברי רבי יוסי, שקהל גרים לא נקרא "קהל"; לפיכך אין הם בכלל האיסור של "לא יבא ממזר בקהל ה'". (66)

רבי יהודה אומר: גר לא ישא ממזרת. דקסבר, אף קהל גרים קרוי "קהל", ואף הם בכלל איסור "לא יבא ממזר בקהל ה'".

משבט פלוני. אבל אינו אומר על שהן בחזקת כשרות "זה ממזר" ו"זה עבד", שהדין הוא שמשפחה שנטמעה נטמעה.

65. בתוס' הרא"ש הקשה: וכי איצטרך לפסוק הלכתא למשיחא?! ועיין שם מה שתירץ.

66. דעת הרמב"ם [איסורי ביאה טו טז] שגר אשר נשא ישראלית, או ישראל שנשא גיורת, הולד ישראל גמור, ואסור בממזרת. ורק אם אביו ואמו גרים, מותר גם הוא בממזרת.

וכתב המגיד משנה, שהטעם בגר שנשא ישראלית שבנו אסור בממזרת, על אף שהגר עצמו מותר בממזרת, וקיימא לן שבכל מקום שיש קידושין ויש עבירה הולד הולך אחר הזכר, וכאן הרי הזכר [האב] מותר בממזרת], משום דלא גרע מגוי שבא על בת ישראל, שהולד כשר,

ואסור בממזרת.

ובישראל שנשא גיורת שפיר אסור הבן בממזרת, לפי הכלל ש"כל מקום שיש קידושין ואין עבירה, הולד הולך אחר הזכר", ולכן כאן, הבן דינו הוא כישראל אביו, שאסור בממזרת.

אך הר"ן הקשה על הרמב"ם בדין גר שנשא ישראלית. כי בשלמא גוי הבא על ישראלית, אי אפשר לו להתייחס אחר אביו, כי רק בישראל נאמר "למשפחותם לבית אבותם", ולכן לא יתכן לומר שהולד הולך אחר אביו. אבל כאן, שאביו ישראל גמור הוא, למה לא יתייחס אחר אביו, ויהא נידון כמוהו, כמו גר שמוותר בממזרת, כפי הכלל ש"כל מקום שיש קידושין ואין עבירה, הולד הולך אחר הזכר". וראה לקמן עז א בהערה את תירוצו של הגר"ח על קושיית הר"ן.

67. שיכתוב "לא יבא ממזר עמוני ומואבי בקהל

וממה שנאמרו חמש פעמים "קהל", דרשינן: חד "קהל" לכהנים, וחד "קהל" ללוים, וחד "קהל" לישראלים. שאילו לא נכתב אלא אחד, סלקא אדעתין שדוקא כהנים קרויים "קהל", ורק הם אסורים בכל הפסולים האלו.

וכן אילו היה נכתב רק שני פעמים "קהל", סלקא אדעתין שאין ישראל בכלל האיסור. לכך נכתבו שלשה פעמים "קהל".

וחד "קהל" נאמר למישרי ממזר בשתוקי. ואף על פי שהממזר הוא ודאי, והשתוקי אינו אלא ספק ממזר, היתרתם התורה זה בזה; דרשינן: בקהל ודאי לא יבא ממזר, אבל בקהל ספק [כשתוקי] יבא.

ומה שאסרה משנתנו את השתוקי בקהל, אינו אלא מדרבנן. שמא ישא את אחותו מאביו, שהרי אין ידוע מיהו אביו.

וחד "קהל" נאמר למישרי שתוקי בישראל. ואף שספק ממזר הוא, דרשינן: ממזר ודאי לא יבא בקהל, אבל ממזר ספק יבא.⁽⁶⁸⁾

וכיון שכבר נדרשו כל "קהל" שבכתוב, לא נותר לנו מהיכן לרבות אף קהל גרים. הלכך, קהל גרים לא איקרי קהל.

ולכן סובר רבי יוסי שגר מותר בממזרת.

ורבי יהודה שמרבה אף קהל גרים, ואסר גר בממזרת, מנין לו כן? —

משום שכהנים ולויים, מחד "קהל" נפקי. שהרי משבט אחד הם, ואין לקרות "קהל" לחצי שבט.

נמצא דאייתר ליה חד "קהל", לרבות אף קהל גרים לאיסור ממזר ועמוני ומואבי.

ואיבעית אימא: אף לרבי יהודה, הני נמי, כהנים ולויים תרי "קהלי" נינהו. ולא נותרו אלא שני "קהל" לשאר הדרשות. אלא שלהתיר ממזר בשתוקי, ושתוקי בישראל, מחד "קהל" נפקא, ואין צורך ל"קהל" נפרד לכל אחד, כי אחד מהם נלמד מ"קהל", והשני נלמד מ"ממזר", שצריך להיות ממזר ודאי ולא ספק.

והכי דרשינן: "לא יבא ממזר בקהל ה'" — המילה "ממזר" מלמדת כי רק ממזר ודאי הוא דלא יבא בקהל, הא ממזר ספק, יבא. מכאן ששתוקי מותר בישראל.

ומאותו פסוק גם ילפינן מהמילה "בקהל": בקהל ודאי הוא דלא יבא, הא בקהל ספק יבא. מכאן שממזר מותר בשתוקי. ושוב אייתר חד "קהל", לרבות קהל גרים.

ואיבעית אימא: הני נמי — התר ממזר בשתוקי, והתר שתוקי בישראל — מתרי קהלי נינהו.

והיינו, שצריך לכל אחד "קהל" נפרד להתירו, משום שמ"ממזר" לבד לא היינו דורשים שרק ממזר ודאי אסור לבוא בקהל, ולא היינו מתירים שתוקי בישראל, אלא

המקנה].

68. שאנו דורשים היקש של "ממזר" ל"קהל",

ה". "גם דור עשירי לא יבא להם, עד עולם". ואצל מצרי ואדומי "דור שלישי, יבא להם בכם". רש"י. [על פי הגהות בן אריה. ועיין

אמר רבא: מי איכא דדריש מילתא כי האי, בדוכתא דשכיחי גיורי? וכי יש לדרוש בדברים האלו במקום ששכיחים גרים?

דרש רבא במחוזא: גר מותר בכהנת! לפי שלא הוזהרו כשרות להנשא לפסולים.

מענהו בני מחוזא בשיראי [הלבישוהו בבגדים יקרים], משום שסברו שהוא מחשיבם לקהל בכך.

הדר [אחר כך] דרש לחו רבא: גר מותר בממזרת, לפי שאין הוא קרוי קהל.

אמרו ליה בני מחוזא: אפסידתא לקמייתא! בכך הפסדת את הכרת תודתנו על דבריך הראשונים. שהרי איגלאי מילתא, שלא משום שאנו נחשבים לקהל התרת לנו את הכהנות.

אמר לחו רבא: הלא סוף סוף, מה דטבא לכו עבדי לכו! הרי פסקתי תמיד לטובתכם.

אי בעי [אם תרצו], מהכא מהכשרות נסיב [תנשאו] נשים; ואי בעי, מהכא מהפסולות נסיב!

ומסקינן: והלכתא, גר מותר בכהנת, ומותר בממזרת.

מותר בכהנת — משום שלא הוזהרו כשירות להנשא לפסולים.

ומותר בממזרת — משום שהלכה ברבי יוסי, שקהל גרים לא איקרי קהל.

היינו אוסרים ספק ממזר כמו בכל ספק מהתורה, ורק בגלל שנאמר "קהל" מיותר אנו דורשים שבקהל ודאי הוא דלא יבוא, אבל בא הוא בקהל ספק.⁽⁶⁹⁾ ולא מהכא ריבה רבי יהודה קהל גרים.

ואלא טעמא דרבי יהודה הוא בלימוד מהכא.

דכתיב בפרשת נסכים [במדבר טו טו]: "קהל, קה אחת לכם, ולגר הגר".

ולמה נכתב כאן "קהל" — ללמדנו שאף הגר חשוב קהל.

ולרבי יוסי, הסובר קהל גרים לא קרוי קהל, לשיטתו לא מתייחס ה"גר" שבפסוק זה ל"קהל" שבראש הפסוק, משום ש"קה אחת", הכתוב ביניהם, הפסיק את הענין.

שנינו בברייתא לעיל: אחד גר, ואחד עבד משוחרר, וחלל — מותרין בכהנת!

מסייעא ליה לרב. דאמר רב יהודה אמר רב: לא הוזהרו כהנות כשרות להנשא לפסולים לכהונה.

אבל בפסולי קהל, אף נשים הוזהרו. שהרי השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשים שבתורה.

דרש רב זירא במחוזא: גר מותר בממזרת.

רגמוהו כולי עלמא באתרוגייהו [באתרוגיהם], לפי שהיו במחוזא הרבה גרים, והיה קשה בעיניהם שאין הם קרויים "קהל".

69. רש"י. הרשב"א הוכיח מכאן שדעת רש"י שספיקא דאורייתא, לחומרא מן התורה.

וכמו ש"קהל" הוא דוקא ודאי, כך "ממזר" הוא רק ממזר ודאי, ולא ממזר ספק, תוס' ד"ה וחד.

היא, והחנות הרי היא קבועה במקומה, אמרינן: כל קבוע, כמחצה על מחצה דמי, ואין הולכים בו אחר הרוב.

וכן בעניינינו, **אי אזלי אינהו** [האנשים] **לגבה** [אל האם] ובעלוה, הרי הספק הוא מהיכן בא הבועל, ושפיר יש לומר: **כל דפריש, מרובא פריש**. ומאחר שרוב אנשים כשרים, הולכים אחר הרוב ומכשירים את הולד.

מאי אמרת, שמא תאמר, מנין לנו שהלך הבועל אצל האם? **דלמא אזלא איחי לגבייהו** לבועל, והוא נותר קבוע על מקומו. ואם כן, אין לסמוך על רוב הכשרים, שהרי הוה ליה הבועל **קבוע** במקומו, **וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי**,⁽⁷⁰⁾ והרי התורה אמרה "לא יבא ממזר בקהל ה'", וספיקא דאורייתא לחומרא —

מכל מקום, מותר הולד בכשרה. משום שאף אם הספק שקול כמחצה על מחצה, שמא הוא כשר שמא פסול, הרי כבר דרשינן: דוקא **ממזר ודאי הוא דלא יבא**, **הא ממזר ספק יבא**.⁽⁷¹⁾

שנינו במשנה: **אלו הן: שתוקי, כל שמכיר** את אמו ואינו מכיר את אביו.

אמר רבא: דבר תורה, שתוקי כשר לקהל.

והלא ספק ממזר הוא, שמא אביו פסול, או שמא היא ערוה עליו, **ומאי טעמא** התיירוהו? —

משום שרוב אנשים כשרים **אצלה** [אצל האם]. שהרי היא ידועה לנו כפנויה ומותרת היא לרוב העולם [ואפילו גוי או עבד שבא עליה אין הולד ממזר]. ורק **מיעוט** אנשים, כגון ממזרים או קרובים, **פסולים אצלה**.

במקום ספק הולכים אחר הרוב. מיהו, אין זה אלא במקום שהדבר המסופק לנו פרש ממקום קביעתו, ואנו מסתפקים עליו מהיכן פרש. וכגון עיר שנמצאות בה תשע חנויות המוכרות בשר שחוטה, ואחת המוכרת בשר נבילה. אם מצאנו בה בשר ואין ידוע מהיכן פרש, אמרינן: כל דפריש מרובא פריש, והבשר מותר באכילה.

אבל אם הספק נולד על חנות מסוימת מה

שיטתו שספיקא דאורייתא לחומרא רק מדרבנן, ומדאורייתא כל הספיקות הם מותרים, לפי שלא אסרה התורה אלא רק את הודאי ולא את הספק, שהרי מבואר כאן שספק ממזר מותר מן התורה. והקשה עליו, אדרבה, מוכח מכאן להיפך! שאם כדבריו, למה האריכה הגמרא כל כך ולא אמרה בפשיטות "הוי ליה ספק, והתורה התיירה את הספק"?! אלא ודאי מוכח מכאן, שדוקא ספק ממזר הוא שמותר מהדרשות דלעיל, אבל ספק אחר, אסור מן התורה.

וכתב, שאולי סובר הרמב"ם שהתורה גילתה

70. הקשו הראשונים, מכל מקום יש כאן רוב להיתר, שאם הלך הוא אצלה, יש רוב להכשיר, ואם הלכה היא אצלו הוי מחצה על מחצה, נמצא שבסך הכל יש רוב להיתר!?

ותירצו, שהגמרא אמרה כן רק לרווחא דמילתא, שאפילו באופן שהוא ודאי שהוא הלך אצלה, מכל מקום הולד כשר, מגזירת הכתוב "ממזר ודאי, ולא ממזר ספק".

71. כתב הרשב"א בתורת הבית [בית רביעי שער ראשון עמ' 22], שהרמב"ם הוכיח מכאן את

ומה טעם אמרו חכמים: שתוקי פסול מלבא בקהל? —
גזירה מדרבנן היא, שמא ישא את אחותו

וכן מותר הוא במזורת, משום דדוקא בקהל ודאי הוא דלא יבא ממזר, הא בקהל ספק, כגון שתוקי, יבא הממזר. (72)

יודע שהיא ערלה. כמבואר שם בסוגיא. ג. הפרי חדש [שם] כתב, שספק ממזר מותר אפילו כשיש חזקת איסור נגדו, כגון שנולד לאשת איש שספק נתגרשה, שיש לה חזקת אשת איש, ובעלמא אסור, ואילו כאן התירה התורה אפילו בכגון זה.

ד. הפני יהושע בסוגיין כתב על יסוד דברי הפרי חדש הללו, שגם כשיש רוב לאיסור, התירה התורה ספק ממזר.

וראה בשב שמעתתא שם מה שכתב על דברי הפרי חדש והפני יהושע.

ועוד כתבו האחרונים, שעל פי האמור, מיושב מה שהקשו על הרמב"ם מדברי רבא, שאמר "דבר תורה שתוקי כשר. ומאי טעמא אמרו שתוקי פסול", ומאי קשיא ליה, הרי כל ספק מותר מן התורה ואף על פי כן אסרוהו חכמים, ולמה לא נאמר כן גם בשתוקי שהוא ספק ממזר. [בשלמא להרשב"א שכל ספק אסור מן התורה, אם כן כאן, שגילתה התורה שספק מותר, למה יאסר, שהרי מעולם לא אסרו חכמים את הספיקות].

ולפי כל הנ"ל ניחא, שספק ממזר אינו ככל הספיקות שבתורה שמותר בתורת ספק, אלא כאן ההיתר הוא בתורת ודאי, ואם כן למה אסרו חכמים. וכמו שמצינו בספק ערלה בחוץ לארץ, שלא אסרו חכמים משום שיצא מכלל הספיקות, אלא שנאמרה הלכה מיוחדת להיתר בחוץ לארץ.

72. לכאורה הוא מיותר. ובפני יהושע כתב שהגמרא רצתה להוכיח מזה שספק ממזר מותר אפילו במקום שיש רוב לאיסור, שהרי עיקר הילפותא שממזר ודאי ולא ממזר ספק נלמד

בספק ממזר שהוא מותר, ולמדו מזה לכל התורה כולה שספק מותר.

והפרי חדש [יו"ד ס"י קי, בכללי ספק ספיקא] הקשה על זה, שאם כן, למה צריך תרי קראי, גם לממזר ספק וגם לקהל ספק, שהרי די באחד מהם ללמד לכל התורה שספק מותר, ואדרבה, נאמר את הכלל ששני כתובים הבאים כאחד, אין מלמדין.

והאחרונים ביארו דעת הרמב"ם, שאמנם בכל התורה כולה ספיקא דאורייתא לקולא, אלא שבממזר באה התורה והוסיפה היתר מיוחד בספיקו.

ואופנים שונים נאמרו בזה:

א. המהרי"ט [בתשובות ח"ב יו"ד סימן א] כתב, שספק ממזר מותר בתורת ודאי, ולא בתורת ספק. ונפקא מינה, שיהא מותר בבת אחת הן במזורת והן בבת ישראל, אף על פי שבשאר ספיקות היה הדבר אסור [מן התורה] דתרתיה דסתרי ניהו.

[והשב שמעתתא [א א] הקשה על זה, אם כן, למה צריך תרי קראי להיתר שתוקי בממזר ושתוקי בישראל, שהרי לדברי המהרי"ט הפסוק של ספק ממזר בא ללמד את שניהם].

ב. עוד כתב המהרי"ט, שהתורה באה להיתר ספק ממזר לגמרי, שאפילו היודע במשפחה שהיא פסולה, אינו רשאי לגלותה, כמו שאמרו לעיל [עא א] שמשפחה שנטמעה, נטמעה.

ובדומה לספק ערלה, שנאמרה הלכה למשה מסיני שספק ערלה מותרת בחוץ לארץ [לעיל לט א]. וביאר שם הר"ן, שלדעת הרמב"ם הסובר שכל ספק מותר מן התורה, צריך לומר שההלכה באה להיתר אפילו שיהא מותר לאדם המכיר בערלה שהיא ודאי ערלה להאכילה למי שאינו

מאביו, שהרי לא ידוע לנו מיהו אביו.

ומקשינן: **אלא מעתה**, שגזרו חכמים משום חשש זה, שתוקי — אף שתוקית לא ישא, גזירה **שמא ישא אחותו מאביו!** ומדוע שתוקי מותר בשתוקית?

ומשנינן: וכי **כל כי הני מזני ואזלי!**! האם עד כדי כך יש לחשוש שאביו מזנה, עד שנחשוש לכל השתוקים שבעיר שמא נולדו מזנותו, ולכן יש לאסור את השתוקי מלהנשא לשתוקית שמא היא אחותו? הלא אין מסתבר לתלות בו יותר מזנות אחת.

ושוב מקשינן: אך עדיין יש מקום לגזור, **שבת שתוקית** שנולדה מנישואין עם בעל כשר, ⁽⁷³⁾ **לא ישא** השתוקי, **שמא ישא אחותו מאביו**. כי שמא בעל השתוקית הוא אביו, ונמצאת בת השתוקית אחותו. והרי קיימא לן, ששתוקי מותר בבת שתוקית, מאחר והיא פגומה כמוהו. ⁽⁷⁴⁾

אלא בהכרח, אין לחוש לזה, משום **שלא שכיחא** צירוף מקרים זה. ⁽⁷⁵⁾

ואם כן, הדרא קושיה לדוכתא: למה לא ישא שתוקי כשרה? והלא **הכא נמי לא שכיחא** שתודמן לו אחותו.

ומסקינן: אלא לא משום חשש זה פסלו את השתוקי, **אלא מעלה עשו ביוחסין**, ואסרו חכמים אף ספק ממזר.

ואמר רבא: דבר תורה, אסופי [שנאסף מן השוק ואין ידוע מי אביו ומי אמר] **כשר** לקהל.

והלא יש לחוש שמא אמו אשת איש, ונבעלה מאיש זר האסור עליה באיסור אשת איש, שהרי רוב העולם אסורים אצלה, **ומאי טעמא** לא נלך אחר הרוב ונאסרו משום ממזרות? —

לא כן הוא, ואין כאן רוב שנולד מאשת איש. שהרי **אשת איש** אינה משליכה את בנה אף אם הוא ממזר, משום **דבעלה** היא תולה את הולד, ואומרת שנולד ממנו. ובדרך כלל, אשה המשליכה את ולדה היא פנויה, משום שאין לה במי לתלותו.

ומשום **מאי איכא** לתלות שהוא ממזר, שמא אמו היא **ממיעוט נשים ארוסות**, או **ממיעוט נשים נשואות שהלך בעליהם למדינת הים**. שנשים אלו דרכן להשליך את ולדן כשמתעברות מאיש זר, משום שאינן יכולות לתלות ולומר שמבעליהן נתעברו. ⁽⁷⁶⁾

בכגון זה? דלמא רק בשתוקית מותר, אבל בבת שתוקית, שיש לגזור משום אחותו, אסור!?

75. כך פירש רש"י. ועוד פירש שלא שכיח שתודמן לו דוקא אחותו.

76. משמע שאם היינו יודעים שאמו ארוסה הוי ממזר ודאי. וקשה דלקמן [עה א] מבואר שארוסה שעיברה הולד הוא רק ספק ממזר, כי

מקהל ודאי ולא קהל ספק, ולענין קהל ודאי לא מיקרי "קהל ה" אלא בודאי גמור ולא על ידי רוב, שהרי קמי שמיא גליא, והוא הדין לממזר ודאי צריך שיהא ודאי גמור ולא על ידי רוב.

73. היינו גרי וחרורי, דלישראל גמור אסורה. מהרש"א.

74. הקשה המהרש"א, מנא לן באמת שמותר

והלא היא מוחזקת ככשרה. לפיכך אין להסתפק שמא אמו היא, וזינתה עם אחר].(77)

ומקשינן: **אלא מעתה, אסופי אף אסופית לא ישא, שמא ישא את אחותו, בין מאביו ובין מאמו.** שהרי אין מכירים את אמה, ושמא היא אף אמו של האסופי.

ומשנינן: **וכי כל הני שדי ואזלי?** וכי את כל הולדות שלה השליכה אם זו? והרי לא מסתבר שמאותה אם באו שני האסופים.

[וכן באביו אין לחוש שמא זינה עם שתי נשים, ושני האסופים הם ילדיו, שהרי לא מסתבר שאותו אדם זינה עם שתיהן, כאמור לעיל].

ושוב מקשינן: **אלא מעתה, בת אסופית (78)** שנוולדה מנישואין עם בעל כשר, לא ישא האסופי, **שמא ישא אחותו.** כי שמא בעל האסופית הוא אביו, ונמצאת האסופית אחותו.

אלא בהכרח, לא שכיח הוא צירוף מקרים זה.

ואם כן, הדרא קושיה לדוכתה: **הכא נמי** לגבי אסופי בישראלית **לא שכיח** שתזדמן לו

אלא שאף משום זה אין לאוסרו בקהל. שהרי אף אם נצרף את שני המיעוטים האלו יחדיו, אין הם אלא מחצה של הנשים המשליכות את ולדן, ולא רוב נשים. כיון דכנגדם **איכא מיעוט פנויה** [נשים פנויות], **ואיכא נמי מיעוט נשים** נשואות דנתעברו מבעליהם, ובכל זאת הן משליכות את ולדן מחמת **רעבון.** ואף שני מיעוטים אלו מצטרפים לכדי מחצית הנשים המשליכות את ולדן.

נמצא שספק שקול הוא. והנה **פלגא** מהאפשרויות שהוא כשר, **ופלגא** מהאפשרויות שהוא פסול. **והתורה אמרה:** **"לא יבא ממזר בקהל ה'". ממזר ודאי הוא דלא יבא, הא ממזר ספק יבא.**

וכן מותר בממזרת, משום דקהל ספק הוא. והתורה אמרה, **בקהל ודאי הוא דלא יבא ממזר, הא בקהל ספק יבא.**

ומה **טעם אמרו חכמים: אסופי פסול לקהל?**

שמא ישא את אחותו מאביו, שהרי אביו לא ידוע לנו.

[אבל ליכא למיחש שמא ישא את אחותו מאמו, שהרי מכירין אנו את אשתו,

שמא נתעברה מארוסה.

ויש לומר שכאן איכא ריעותא, שהשליכה אותו, ואם היה מהארוס היתה יכולה לתלות בו [והיתה נאמנת לאבא שאול לקמן, עד א, וגם רבנן, שחולקין על אבא שאול, מודים הם שהיא נאמנת כשהארוס מודה], שאין זו בושה כל כך שנתעברה מארוסה, כיון שעתידי להיות בעלה.

תוס' ד"ה מאי, ותוס' הרא"ש.

77. ואף שאנו מכירים גם את חמיו שהוא בחזקת כשרות, מכל מקום, חזקת חמותו עדיפא, שניכר הריונה ולידתה, ואנו צריכים לחשוש שהסתירה הכלל מהרש"א.

78. כך גורס הרש"ש, וכן משמע ברש"י.

אחותו, ולא נגזור לאסור.

ומסקינן: **אלא**, טעמא דמילתא הוא, משום דמעלה עשו חכמים ביוחסין! ואסרו ספק ממזר בקהל.

אמר רבא בר רב הונא: אם מצאו את האסופי בשוק, כשהוא מחול, אין בו משום אסופי, והרי הוא בחזקת כשר, ומותר בקהל אף מדרבנן. משום שאם לא היה כשר, לא היו טורחים למוהלו.

עג-ב

וכן אם נמצא האסופי כאשר משלטי הדמיה [אבריו מתוקנים ומיושרים],⁽⁷⁹⁾ הרי הוא כשר, ואין בו משום אסופי. שאם היה פסול, לא היתה אמו מתקנתו. אלא ודאי מחמת רעבון הושלך.

וכן אם שייף משהא [נמשח בשמן] —

וכן אם מלא כוחלא [כחל] סביב עיניו, כדי לייפותו —

וכן אם רמי חומרי [קשרו אותו בקשרים לרפואה] —

וכן אם תלי עליו פיתקא [קמיע של כתב] —

וכן אם תלי עליו קמיעא [קמיע של עיקרין] —

אם נמצאו בו כל אלו, אין בו משום אסופי. כי מתוך כך שחסה עליו אמו, וטרחה בו בכל אלו, ודאי לא השליכה אותו כדי

שימות, אלא מחמת רעבון השליכתו. לפיכך מסתבר שהוא כשר.

אם נמצא האסופי כשהוא תלי בדיקלי [תלוי על הדקל] — אי, אם הוא במקום דמטיא ליה חיה [שמגיעה לשם חיה], ועלולה לטרופו, יש בו משום אסופי. כי אפשר שפסול הוא, שהרי הפקירה אותו אמו למות. ואם לאו, שאין חיה יכולה להגיע לשם ולטרופו, אין בו משום אסופי.

אם נמצא על אילן ששמו זרדתא — אם הוא סמיכא למתא [סמוך לעיר], יש בו משום אסופי. כי אפילו אם אין מגיעה לשם חיה, הרי הוא מקום מסוכן, מפני שמצויים בו שדים.

ואם לאו, שאינו סמוך לעיר, אין בו משום אסופי. לפי שלא מצויים בו שדים.

נמצא בכי כנישתא [בית כנסת, שהיה מצוי בימים ההם מחוץ לעיר] — אם היה בית הכנסת סמיכתא למתא, ושכיחי ביה רבים, אין בו משום אסופי. כי היות שאנשים רבים מצויים שם, אין מצויים שם מזיקים.

ואם לאו, שהוא רחוק ואין מצויים שם רבים, יש בו משום אסופי. לפי שמצויים שם מזיקים.

כללו של דבר: בכל מקום שנראה הדבר שהשליכתו אמו שם על דעת שימות, ולא חסה עליו, יש לחוש עליו שהוא פסול. והרי הוא אסור בקהל כאסופי.

כדאמר במסכת נדה [לא א]: בשלשה החדשים האחרונים להריון, התשמיש יפה לולד, כי מתוך כך הולד מזורז ומלובן.

79. כך פירש רש"י. ועוד פירש, שאיבריו גדולים ומלובן ומזורז, שאין זו מזנה אלא מבעלה, שמתוך תשמיש תדיר הולד מלובן ומזורז,